

Toen & Nu (slot): de mensa in 1965

13 jul 2018 Thijs van Beusekom

The university cafeteria (mensa) in 1965. Photo: The Nijmegen Regional Archives

Vroeger had de universiteit geen campus, maar stonden de onderwijsgebouwen verspreid over de stad. In het kader van 95 jaar Radboud Universiteit duikt Vox het beeldarchief in. Wat is er veranderd? Vandaag: de oude mensa.

Het woord ‘mensa’ wordt door de Radboud Universiteit nog steeds onder de veel voorkomende begrippen geschaard. Toch is de betekenis waarschijnlijk veel studenten onbekend. In het Latijn betekent *mensa* niet meer dan ‘tafel’ en vormt het een afkorting van *mensa academica*. Van Dale zegt er het volgende over:

Men-sa (*de; v(m)*); meervoud: *mensa's, mensae*): goedkope eetgelegenheid voor studenten.

Een korte maar correcte samenvatting van wat de huidige mensa – De Refter – vandaag de dag is. Zo’n zestig jaar geleden gold deze omschrijving voor de mensa ook al, maar toen zag die er heel anders uit. Jurist en voormalig minister-president Dries van Agt woonde bijvoorbeeld tussen 1950 en 1954 in één van de studentenkamers boven de mensa en rond diezelfde tijd vestigde het *Nijmeegs Universiteitsblad*, de vroege voorloper van *Vox*, zich boven de eetgelegenheid.

Huisvesting, voeding en sport

Oranjesingel 42 werd in 1924 door de Rooms Katholieke Universiteit aangekocht voor het Nijmeegs Studenten Corps Carolus Magnus. In het gebouw vond ook de sociëteit Roland onderdak. Tevens werden er maaltijden geserveerd. Voor een lage prijs konden studenten en hoogeraren een warme maaltijd krijgen.

Studentenvoorzieningen als goede huisvesting, voeding en sportmogelijkheden werden na de Tweede Wereldoorlog belangrijker. Steeds meer studenten kwamen uit minder rijke bevolkingsgroepen en daarnaast groeide het aantal studenten flink. Moderator Bernard van Ogtrop SJ richtte in 1951 de stichting Universiteitshuis op die drie doelen had: een studentenkapel, studentenhuusvesting en een mensa.

“Verhoging van het beschavingspeil”

Omdat het corphuis op Oranjesingel 42 te klein was en ontoegankelijk voor het groeiend aantal niet-corpsleden, kocht de stichting voor de mensa Oranjesingel 3 aan. Bovenin het nieuwe pand kwamen enkele studentenkamers, beneden een mensa met 100, later 120 zitplaatsen. Naast gezonde voeding hoopte het universiteitsbestuur de studenten door middel van de mensa ook wat anders voor te schotelen: “een verhoging of handhaving van het beschavingspeil van studenten”. Daarvoor moesten zij dan wel in staat zijn de openingstijden te halen. Professoren hielden hier tijdens colleges namelijk geen rekening mee. Colleges van hoogleraar Psychiatrie en Neurologie Sjef Prick duurden blijkbaar zo lang, dat studenten onder collegebanken kropen om ongezien weg te komen en op tijd in de mensa te zijn.

Zoals zo vaak in de geschiedenis van de universiteit, was ook dit gebouw al snel niet meer opgewassen tegen de sterke groei van het aantal studenten. In 1956 verhuisde de mensa daarom terug naar nummertje 42, waar de sociëteit inmiddels uit was vertrokken. Hier konden 180 eters terecht. In 1965 was ook dit gebouw te klein. De Stichting Universiteitshuis deed zijn naam eer aan en ontwierp een universiteitshuis met daarbij een zeshonderd zitplaatsen tellende mensa, dat moest verrijzen op Galgenveld. In 1969 werd het zogenaamde U-huis geopend.

Tegenwoordig is Oranjesingel 42 een filmhuis en bevindt zich in nummer 3 een online marketing bureau. Sinds 2008 doet De Rafter dienst als moderne mensa.

Met dank aan Jan Brabers, universiteitshistoricus. Marjolein van Diejen maakte de foto van ‘nu’. Foto ‘toen’: Regionaal Archief Nijmegen.

Bronnen: Rob Wolf, De Trek naar het zuiden: gebouwen van de Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998 (Nijmegen 1998) en [Huis van de Nijmeegse Geschiedenis](#).